

Beste lezer,

2011 werd uitgeroepen tot Europees Jaar van de Vrijwilliger. Een mooie gelegenheid om de gezinnen, steunfiguren, inwonende vrijwilligers, logeergezinnen, bezoekers en alle andere vrijwilligers-in-steun te bedanken voor hun intense inzet, in het belang van de 'gasten'. Dit Oikonde Nieuws is een eerbetoon aan al die vrijwilligers. Het is een compilatie geworden van verhalen die de voorbije 15 jaar door of over vrijwilligers geschreven zijn. Twaalf pareltjes vertellen over het belang en de therapeutische kracht van het vrijwilligerswerk in de zorg. Ook de inleiding, die te denken geeft, is door een ex-vrijwilliger geschreven.

Wat mij daarbij steeds weer opvalt: het zijn nooit complexe verhalen, wel integendeel. We lezen dat de kracht van de zorg en de ondersteuning veelal met kleine, gewone dingen des levens te maken heeft. Gewone dingen die heel ver staan van de ingewikkelde zorgmodellen in de professionele hulpverlening, maar die dikwijls tot buitengewone resultaten leiden.

Zorg en ondersteuning zijn hier heel nabij: een broer, een buur, een steunfiguur, een bezoeker van om de hoek. Een mens die present is, die in een relatie van geven en nemen iets meemaakt met de gast, en zo 'gewoon' een belangrijke meerwaarde creëert.

Dirk Verdonck

De samen-leving heruitgevonden

Het lijkt wel of er een frisse wind opsteekt boven het Vlaamse welzijnslandschap. Niet zozeer als aankondiging van een koud en nat voorjaar, eerder als een voorproefje van wat wel eens een mooie lente zou kunnen worden.

De lagedrukgebieden die deze nieuwe wind op gang trekken stemmen anders niet zo vrolijk: het aantal mensen met een zorgvraag blijft toenemen. In Vlaanderen steeg het aantal actieve zorgvragen van mensen met een handicap (met urgentiecode 1 en 2) op anderhalf jaar tijd met 42%. Over de zes voorbije jaren steeg het met ongeveer 80%, bijna een verdubbeling. Elk jaar maakt de Vlaamse overheid bijkomende budgetten vrij in een poging om die kloof tussen zorgvraag en zorgaanbod te dichten. Tevergeefs of ruimschoots onvoldoende, zo blijkt telkens weer. Daarbij doemt voor de nabije toekomst nog het spook van de vergrijzing op, wat het aantal zorgvragen alleen maar zal doen toenemen en de betaalbaarheid ervan verder zal bemoeilijken. En alsof dat nog niet genoeg is zit ons land, en eigenlijk heel Europa, in een financiële crisis, een bankencrisis, een schulden crisis, waardoor drastische besparingen in de overheidsfinancies de volgende jaren onvermijdelijk zullen zijn.

Maar net binnen die context van onafwendbare budgettaire don-

derwolven en steeds verder groeiende zorgvragen kan die frisse wind ontstaan: een groeiend besef dat we niet meer op dezelfde weg verder kunnen gaan met het alsmaar verder uitbreiden van onze institutionele zorg, met bijkomende 'bedden en plaatsen', met wat bijschaven hier en daar, met wat verbeteren en bricole-ren, en verder doen met meer van hetzelfde. Niet enkel bij ons, maar ook in de ons omringende landen wordt duidelijk dat het deze keer menens is. We zijn toe aan een omslag, een transformatie in ons denken over zorg en welzijn, te vergelijken met de paradigma-omslag in de jaren '90 van vorige eeuw naar het burgerschapsdenken in de zorg voor personen met een handicap. Een naam voor die nieuwe omslag is er nog niet echt, maar het heeft alles te maken met datgene waar organisaties als Oikonde al altijd voor gestaan hebben. Een inperken van het institutionele en professionele geweld. Het opnieuw zuurstof geven aan de gewone menselijke verbanden van vrienden, familie, burens. Het mobiliseren en herwaarderen van de daar aanwezige krachten om zo welzijn en zorg terug te geven in de handen en de harten van burgers en (lokale) gemeenschappen. Woorden die daarvoor gegeven worden zijn 'community based care', 'vermaatschappelijking van de zorg', 'burgerkracht', 'welzijn nieuwe stijl', 'big society',.... Eigenlijk geen spectaculair nieuwe dingen. Wat nieuw is, is dat de onweerswolven van crisis, besparing en vergrijzing op deze frisse wind inwerken als een katalysator, een enzym dat het proces doet versnellen. Een opportuniteit zelfs om nu eens eindelijk ten gronde werk te maken van die nieuwe weg.

Welke relaties beschouwen wij als het meest waardevol? Welke mensen zijn ons het meest nabij? Dat zijn de mensen waar wij niet alleen iets van ontvangen of bekomen, maar waar wij ook iets voor betekenen, waar wij iets kunnen aan teruggeven. Het verlangen om te geven is één van de meest onderschatte menselijke behoeften, niet in het minst in de welzijnssector. Daar is dat verlangen om te geven al te lang het (dikwijls verborgen) voorrecht van de hulpverlener gebleven. Nogal eens voelen zorgverleners zich zo graag nodig, nogal eens koesteren zij dat gevoel van onmisbaarheid, identificeren zij zich graag als ‘de gevende partij’. De ‘ontvangende partij’ is de cliënt, de hulpbehoevende, de zorgvrager. En zo ontnemen ze hem of haar (veelal onbewust) de kans om zelf in gevende posities te gaan staan en daar heling en kracht uit te halen.

Dat is een cruciaal element van dit andere denken. Het wil de

(kwetsbare) medemens niet meer vastspijkeren in de passieve rol van cliënt, klant, hulpvrager, zorgconsument..., maar hem of haar vooral zien en benaderen als een persoon, een medeburger, een medemens die ook kan en wil geven, met mogelijkheden, talenten en potentieel. Als iemand die gewaardeerde sociale rollen kan opnemen: die van buurvrouw, uitlener, vriend, peter of meter, verenigingslid, collega, Kortom, als iemand die net als elke mens iets bijzonder te betekenen heeft voor anderen en voor de samenleving als geheel.

Wie verstaat en doorleeft dat beter dan de man of vrouw die in een 'gewone', niet-professionele relatie staat met de betrokkene? Het zijn inderdaad vooral vrijwilligers, mantelzorgers, informele ondersteuners in wiens verhalen *'het geschenk van de andere'* telkens weer komt bovendrijven. Hun motivatie bestaat zelden uit grote dadendrang. Het gaat eerder over open staan voor, toelaten, binnenlaten van een (niet altijd voor de hand liggende) andere in het eigen leven. En telkens weer is er die verwondering over wat die ander en het contact met hem of haar dan blijkt te bewerkstelligen. Alleszins geen groots spektakel, maar zoals de schrijvers in de hierna volgende verhalen verwoorden: *'dingen die karakter en reliëf geven aan het leven'*, of *'wat menselijke warmte, zalvende humor, geduld en tijd'*, of *'het verbreden van mekaars kijk op de wereld'*, of *'het relativeren van schone schijn, prestaties en prestige'*, of *'een contact dat ons gehaaste dagelijkse tempo doet*

zakken en ons goed gevoel doet stijgen’, of ‘zijn vrolijkheid, zijn interesses, zijn goed-gezindheid die ons mee met hem doen stralen’, of ‘het samen bouwen aan een huis tot een thuis waar verbondenheid en bezorgdheid voor mekaar heerst’,

Op een bepaald moment is het niet meer van tel wie nu het meest geeft en wie het meest ontvangt. Die menselijke dynamiek, dat roulerend gebeuren van geven en ontvangen speelt zich op de eerste plaats af in onze gewone dagelijkse omgang, in gewone ontmoetingen bij bakker of buur, in onze straat en wijk, bij de mensen die we in ons leven binnenlaten, waar we een thuis mee vormen of waar we ons thuis bij voelen. Dat genereert al even onderschatte krachten. Waar mensen kansen krijgen om zich in te bedden in dergelijke wederkerigheidsrelaties, daar ontstaat verbinding, betrokkenheid en zorg voor mekaar. Daar is geen overheidsinterventie meer nodig, geen subsidie, geen budget, tenzij hier en daar, waar de slinger is stilgevallen. In die gevallen is er nog wel een aanzwengeling nodig van buitenaf; ook wanneer de zorgnood zo ernstig is, dat gewone (mede)burgers die niet alleen meer kunnen dragen.

Is dit dan een pleidooi voor een soort overheid die enkel de zwaarste zorgnoden lenigt en zich verder niet inlaat met het menselijk samenleven? Zeker niet, want dan komen we terecht in het andere (ongewenste) uiterste. De Leuvense socioloog Marc

Hooghe stelt zelfs dat juist in landen waar de overheid sterk aanwezig is met infrastructuur en subsidies, het maatschappelijk middenveld het best functioneert. Een overheid die drastisch bezuinigt, veroorzaakt volgens Hooghe onvermijdelijk ook minder engagement bij de bevolking.

Een zorgzame samenleving betekent gedeelde verantwoordelijkheid. De overheid dient haar rol te bevragen en haar middelen te heroriënteren. Meer naar lokale niveaus, naar ambulante werkvormen, naar sectoroverschrijdende initiatieven. Maar de verantwoordelijkheid ligt ook bij ons, als burgers. Wanneer er een individueel of maatschappelijk probleem opduikt, richten wij onze blik meteen naar de overheid 'die daar dan maar snel iets moet aan doen'. Wij kunnen ook mee uitzoeken wat we zelf kunnen doen, of welke on-aangeboorde krachten er schuilen in onze sociale netwerken. Zo kan het zwaartepunt van de zorg binnen de samenleving blijven, en van daaruit kan ze ook aangestuurd worden. Zo kan een meer zorgzame samenleving vorm krijgen van onderuit. Diensten, voorzieningen, professionele hulp komen op het tweede plan, wanneer zij vanuit het eerste plan gevraagd worden. *Van 'dienstverlening' naar 'dienstbaarheid'*: het vraagt een hele omslag in ons denken!

En zo komen we aan waar dit artikel begon: het is aan ons allen om die frisse wind te laten aanzwellen tot een stevige bries die verandering kan brengen, die het één en ander kan wegblazen en

- wie weet - een berg kan verzetten. Niet omdat dit nieuwe paradigma het gat in de overheidsschuld mee zou kunnen helpen dichtten (wat niet onze job is). Wel omdat een warme netwerksamenleving, waar burgers - sterkeren en zwakkeren - het steeds weer opnieuw voor mekaar willen opnemen, de enige weg is naar meer welzijn en geluk. Het 'goede leven' bloeit maar waar mensen een thuis kunnen vinden bij mekaar of alleszins het verlangen kunnen delen om er samen naar op weg te gaan.

Jan Raymaekers

Coördinator van De Wroeter, Dagcentrum te Kortesseem

Ex-inwonende vrijwilliger bij Oikonde

Reacties welkom op: oikondenieuws@oikondeleuven.be

Op een mooie Pinksterdag...

Twee jaar geleden ging het voor de eerste keer door. *Paradisio* werd het. Met gans de familie vogels kijken in 'de grootste volièrre van Europa'. Wilfried was compleet overweldigd en vond het fantastisch. "Alleen was het misschien een beetje kinderachtig", zou hij zich later in een onbewaakt moment toch even laten ontvallen.

Wat wil je? Wilfried was ondertussen ook al 40 jaar geworden en hij woonde ook al 20 jaar(!) bij Eveline en Carlos, zijn pleegouders. Toen hij eind 1983 als 20-jarige - tenger en onzeker - bij hen toekwam, was Liesbeth amper 5 en de oudste, Catherine, was er 12. Het was Catherine overigens, die de *Paradisio*-idee lanceerde. En dus had iedereen van de familie op 6 juni 2004, de verjaardag van Wilfried, verlof genomen en

sleurden ze hem mee de volièrre in. Een traditie was geboren!

Verleden jaar trok de stoet naar *Planckendael*. Maar Wilfried liep altijd wat achteraan te bengelen. De beesten konden hem precies gestolen worden... Een prille traditie stond op springen!

Het probleem werd grondig onderzocht en Catherine formuleerde het

“Het tofste is dat ge zo met gans de familie samen zijt.”

besluit: “We moeten iets doen dat hij zelf gekozen heeft!” Vragen, achterdocht, wat-gaat-dat-worden ??? in de ogen van de pleegouders, maar dan: “Juist, we gaan ervoor!”

Wilfried wou dus met de ganse karavaan een dag op *familiefietstocht*. Het verdict kwam vooral hard aan voor vader Carlos, die het voorbije jaar al wel meer dan 30 kilo-

gram vermagerd was, maar toch nog goed in het vlees zat en dan maar stillekes zijn oude koersfiets met dunne bandekes ging opkuisen.

En op tweede Pinksterdag was het zover. Koenraad (van Catherine) had alle fietsen al de dag tevoren naar Meerdonk gebracht en na een feestontbijt thuis reden Wilfried, Carlos en Eveline mee met Liesbeth en Jurgen (van Liesbeth) richting Meerdonk. Daar stonden Catherine en Koenraad en de kleine Miro al klaar met de volgende gang. Nog altijd spreekt Wilfried over de lekkere taart en de lekkere slaatjes, waarop hij daar verrast werd. Vol-
daan kroop het achtkoppige gezelschap weer de auto's in: *op naar de grote familie-fietstocht!*

Volgens Wilfried werd het een fietstocht langs de Schelde (“een toer met overal paaltjes, die ge moest volgen”), maar andere deelnemers hadden het over een tocht langs het Veerse meer.

Wilfried vertelde mij ook dat hij altijd op kop reed met nog een sliert van 6 fietsen en een kinderstoeltje achter hem aan, maar andere bronnen weten te melden dat Wilfried altijd in tweede positie hing. Eén bron stipuleerde zelfs dat Wilfried plots, vrij bruusk en nogal paniekerig de remmen dichtkneep, toen hij ‘per ongeluk’ op kop kwam te fietsen... Een kopman moet toch altijd wat uit de wind gezet worden, zal hij geweten hebben...

Afin, Veere werd met te veel omwegen voor sommigen (NIET voor Wilfried voor alle duidelijkheid!) maar zonder ongelukken bereikt en daar werd hem al koffie met Grand Marnier voorgeschoteld. Lichtjes euforisch werd hij daarna “wat meer terug, richting thuis” (dixit Wilfried) een palingrestaurant binnengeloodst en de dag eindigde met drie dikke ijsbollen met een bom crème fraîche erop.

Als de reporter hem een goei maand later interviewt en

vraagt wat het tofste is geweest, geniet hij nog zichtbaar na van zijn *droomfabriek* en besluit hij met de gevleugelde woorden: “Het tofste is dat de sfeer er in zit, dat ge zo met iedereen samen zijt, met gans de familie”.

Eveline Staessens en Carlos Moens

63 jaar

67 jaar

huisvrouw

gepensioneerde

pleeggezin van 1983 tot 2010

Dit verhaal verscheen eerder in ON 03/2006

Het zit goed

Bert en Krist 'volgen' Swa al een hele tijd. Ze mogen dat, hoewel Swa zichzelf niet per se als het volgzaam type wil definiëren. Swa kroop graag in zijn pen "voor de goei zaak". Krist kroop in de sofa van Swa en mijmerde er over het leven.

Beste lezer,

Hier ben ik met wat uitleg hoe het voelt om met een steungezin door het leven te gaan. Ik ben twintig jaar geleden naar Oikonde komen wonen na eerst twee jaar psychiatrie te hebben doorgemaakt. Zo ben ik in Leuven beland. Eerst twee jaar in een huis op de Naamsesteenweg om dan alleen te gaan wonen. Ik wist dat er iets niet goed was. Na 18 jaar alleen gewoond te hebben, kwam ik terug in contact met Martine. Zij vroeg hoe het met mij ging. "Goed", zei ik, maar dat was het niet. Toen vroeg zij waarom ik er niet aan dacht om te wonen met een steungezin. Na een gesprek op terug bekende gesloten na enige aar- Oikonde kwam ik in te gaan. Nu heb zichten tegen en be- steungezin en dat zeling op het aanbod ik al twee jaar een gedacht had. Zij valt beter mee dan ik had. Zij gaan met mij winkelen als ik weg kan. Als ik niet weg kan, gaan zij met mijn lijstje alleen en dan ben ik blij. We gaan regelmatig naar de film het- geen ik voordien nooit deed. Soms doen we een uitstap met de auto, sa- men tv kijken, gaan eten. Zij hebben heel veel bij mij thuis al gedaan: ik heb veel rommel laten weggoaien, want alles wat ik vond op het groot huisvuil, waarmee nog iets te doen was, spaarde ik. Ge kunt denken wat rommel ik had. Wonen met ondersteuning heeft voor mij veel meer nut dan ik zelf gedacht had. Ge kunt met veel van uw vragen terecht. Zij wij- zen wat ge soms verkeerd doet, al neem ik dat wel niet altijd aan, alhoe- wel zij meestal wel gelijk hebben.

“Dat steungezin valt beter mee dan ik gedacht had.”

Swa

Met Swa op de sofa

Swa heeft een gezellige sofa. Er staat een televisie met breed scherm voor. Her en der liggen afstandsbedieningen, waarvan enkele op reserve. Aan de muren hangen verwijzingen naar de jaren waarin Elvis Presley de muzikale monarchie leidde. Verder doen 'Poes' en 'Piereke' vaak minzaam de revue.

Het zou me geen moeite kosten enkel te vertoeven in een eigen leefwereld. Zelfgenoegzaam zou ik me plezieren in de technische nuances van opiniemakers in de Standaard, luisteren naar het correcte streepje klassiek, en een levensstijl van onthaasting scheppen in hippe restaurants met wereldkeuken. Zo zou ik andere leefwerelden zonder morren links kunnen laten liggen. Toegegeven, ik zou ze wel kennen van op afstand, uit wellicht welgeinformeerde bron en er de obligate bedenkingen met pruillip bij maken. Op de sofa van Swa echter heeft mijn leefwereld met de zijne

gebotst. Aanvankelijk deed dat pijn. Er werd geknaagd aan de ideeën waarop ik een patent had genomen. De wereld bleek ook een zijde te hebben die niet strookte met de mijne, maar die niet minder werkelijk was. De gesprekken liepen wat stroef. Verbazing wisselde onwennigheid af. Maar geleidelijk aan vonden we een taal waarin de dingen, waarvan we spontaan besloten hadden dat ze thuishoorden in onze gedeelde leefwereld, konden gearticuleerd worden. Onze verwachtingen werden wederzijds aangepast en bijgesteld. Op die manier heb ik op die sofa tot op heden veel geleerd. Bijvoorbeeld dat het

**“Op de sofa van Swa
echter heeft mijn leef-
wereld met de zijne
gebotst. Aanvankelijk
deed dat pijn.”**

wenselijk is een belastingbrief tijdig in te vullen of dat de meest doeltreffende remedie tegen kattenvlooien lavendelolie is. Dat maagden en watermannen best niet samen uit eten gaan. Dat chronische bronchitis een cyclus van zeven jaar vertoont. En nog andere dingen die niet echt ingrijpend zijn, maar het leven wel meer ka-

rakter en reliëf geven. Wat Swa geleerd heeft weet ik niet. Ik vermoed eveneens kleine dingen, die groot genoeg zijn om er op een manier voldoening uit te halen. Dingen die bewust en onbewust zijn houding ten aanzien van de dingen hebben beïnvloed. Ik heb hier immers alleen nog maar voorbeelden van opgedane feitenkennis aangehaald, maar ik weet dat zowel Swa als ik eveneens menselijke vaardigheden en inzichten hebben opgedaan. Het zijn zaken die eenmaal geabstraheerd misschien wat wollig klinken, zaken die niet opvallen en wellicht hinderlijk kunnen zijn in de omgang van alledag - daar bevindt zich immers de waarde van ons contact, niet in de gewone woorden of poëzie er rond

gebreed -, maar die het woppen wel een veralgemenend karakter kunnen verlenen, zodat het voor mezelf en andere mensen inzichtelijk wordt. Ik denk dan aan de woorden menselijke warmte, zalvende humor, geduld en tijd voor elkaar, de voldoening gehaald uit het kleine en, zoals iemand bij Oikonde me terecht suggereerde, verbondenheid in autonomie.

Het opgebrachte geduld loont elke dag opnieuw de moeite. Bovendien ben ik blij dat mijn leefwereld sinds even een andere insluit. En uiteraard ook dat de vlooiën uit de pels van mijn katten verdwenen zijn.

Krist Vaesen

Bert Houben

35 jaar

36 jaar

onderzoeker

chirurg

steungezin van 1999 tot 2004 (Bert tot 2007)

Dit verhaal verscheen eerder in ON 03/2001

Maria is een gepensioneerde wiskunde-lerares. Ze was al enige tijd vrijwilligster bij Auxilia (onderwijs-ondersteuning voor kansarmen) toen ze een telefoontje kreeg van Oikonde. Of ze geen 'les' wou geven aan een man van 42 met een matig mentale handicap? Ondertussen zijn we drie jaar verder en spelt ze Ivo nog altijd de les... Tot plezier van alle twee!

Tomat krevet

Heel in het begin ging het niet gemakkelijk. Er schoot niet veel over van wat Ivo ooit op school zou geleerd hebben. En ja: hij was en is nu eenmaal gehandicapt...Hij zei dat hij op het werk uitgelachen werd omdat hij niet kon lezen of schrijven. En door de jaren heen had hij een hoop uitvluchten verzameld. "Het is hier te donker; ik ben te moe; ik heb geen bril bij...". En zijn werkmakers nog harder lachen...

Je kon direct aanvoelen dat hij applaus nodig had. Ik liet hem een woord schrijven (in druk-

letters, dat ging beter) en hij was danig verwonderd dat ik dat woord ook kon lezen. Dat was zijn eerste kick, waarmee hij verder kon. En dan begon hij woorden op te schrijven die bij hem opkwamen of korte

“Ik liet hem een woord schrijven en hij was danig verwonderd dat ik dat woord ook kon lezen.”

zinnen over dingen die hij had meegeemaakt. En ik kon hem verstaan (!), en ik zei dat het goed was. Als hij TO-

MAT KREVET schreef, vonden wij het alle twee lekker, en kregen we alle twee goesting, taalfouten of niet...

Af en toe verbeter ik wel eens iets of geef ik hem wat tips. Maar ge moogt dat niet te veel

doen. Want dan voelt ge zijn onzekerheid groeien en vallen alle letters weer in duigen. En als hij leest, fluister ik op de achtergrond de moeilijker woorden stillekes mee. We lezen dan “*de kleine Wablieft*”, de beknopte versie van “*de grote Wablieft*”, een tijdschrift voor mensen met een mentale handicap. Ivo noemt de kleine Wablieft de grote. Omdat de letters veel groter zijn. En zo goed en kwaad als het kan bespreken we ook een beetje de inhoud van wat hij gelezen heeft.

Grote vooruitgang maakt Ivo niet. Ik denk dat dat ook niet zou kunnen. Maar hij kan toch iets meer zijn plan trekken in het leven. Hij is echt fier op zijn leesprestaties. Je ziet dan zijn vertrouwen groeien.

Dankbaar is hij zeker. Laatst hoorde ik van iemand dat hij aan het stoefen was geweest dat hij een eigen ‘juf’ had. Dat is wel anders dan die jongen uit die jeugdinstelling, waar ik wiskunde-bijles aan geef. Tot voor kort gebruikte hij mij puur als lessen-machien. Nauwe-

lijks verder contact. Tot hij mij verleden week voor de eerste keer een stoel gaf om op te gaan zitten...

Les geven is veel meer dan kennis doorgeven, heb ik altijd geweten.

Maria Dequeker

67 jaar

gepensioneerde

Auxilia-vrijwilligster tot heden

Dit verhaal verscheen eerder in

ON 02/2006

“Pleegzorg is voor ons een levensles”

In de zomer van 2005 waren we op zoek naar een plek om samen te gaan wonen. Als het even kon, wilden we daar een engagement aan vastkoppelen - ruimte genoeg, want plannen tot gezinsuitbreiding waren er niet meteen. Wij dus op zoek naar een bijzonder en zin-vol project.

De zorg voor mensen met een beperking was ons allebei vertrouwd: van huis uit, als student via de zogenoemde ‘omkaderingsgroepen’ aan de K.U.Leuven en als werkmensen: één van ons is orthopedagoge, de ander schreef een tijd voor een tijdschrift uit de gehandicaptenzorg. Die wegen leidden ons als het ware naar Oikonde en via het Oikonde Nieuws wisten we ook al één en ander over het vrijwilligerswerk binnen Oikonde en over wat de Tiensevest 17

wil betekenen voor zorgzaam samenleven. De huizen voor lang verblijf spraken ons het meest aan - aan het begin van onze loopbaan leek een engagement op langere termijn het zinvolst. En zo werd ‘de Schreursvest’ onze nieuwe bestemming, en Jef en René onze nieuwe burens.

“Meer dan ooit beseffen wij dat alles relatief is.”

Pleegzorg draait om professionalisme én om nest-warmte. Nest-warmte wek je niet alleen op door samen te zijn, maar ook door (‘gewoon’) nabij te zijn, door aanwezigheid. In de huizen voor lang verblijf zijn dat de pijlers: samenzijn en nabij zijn. Met Jef en René delen we, zoals echte burens, om te beginnen het dagelijkse: verhalen, goed nieuws, kleine en grotere muizenissen, het journaal op tv, een voetbalmatch of een filmpje, klussen in huis,

een boodschap doen, een heg snoeien, een brief posten, een wandeling met Fikkie, het trouwe huismaatje van Jef. Is er iets te doen in de stad, dan zetten we al eens samen een stapje in de wereld. René is bijvoorbeeld gék op de ovenkoeken van de kerstmarkt. Ook als René of Jef een belangrijke dag te vieren hebben, zijn we erbij: op hun verjaardag gaan we om een ijsje of eten we samen een lekker stuk taart. Hoeveel tijd dat in beslag neemt? Die stand hebben we nog nooit bijgehouden, eigenlijk.

‘De Schreursvest’ laat ons aan den lijve ervaren wat pleegzorg kan betekenen voor alle betrokkenen. In de praktijk en

in de ‘diepte’: het is een levensles. René wijst ons op allerlei bele(u)venissen en dingen die hij heeft opgepikt uit de krant of op het nieuws, Jef brengt ons tuinwijsheden en klustips bij... Ze breien nu al jaren een rustig vervolg aan een bochtig parcours. Met oude en nieuwe verhalen, die geregeld aanzetten tot een gezamenlijk mijmeren.

Door hun leven met ons te delen (en te delen in het onze) verbreden ze onze kijk, maken ze ons wijzer, en beseffen wij gelukzakken meer dan ooit dat alles relatief is, en niets vanzelfsprekend.

Nele Deruddere en Davy Coolen

28 jaar

34 jaar

orthopedagoge

eindredacteur

vrijwilligers in huis voor lang verblijf van 2006 tot 2009

Dit verhaal verscheen eerder in ON 03/2008

“Liefde gekregen, en liefde doorgegeven zeker?”

Lieve Crabbé heeft van bij haar geboorte een mentale handicap, gekend als het Williams-Beuren syndroom. Sinds het overlijden van haar moeder in 2004 woont Lieve in het gezin van haar zus Hilde. Voor haar, maar ook voor haar man en haar drie kinderen was het natuurlijk een hele aanpassing. Maar “waar een drive is, is een dreef” ging zeker op voor deze situatie.

Mijn mama werd ziek en al die tijd was Lieveke vol toewijding bij haar. Al bij al is mama nog vrij snel achteruitgegaan en een maand na haar overlijden zijn we met de andere broers en zussen samen met de mensen van *Duin en Polder* en van *Oikonde Brugge* aan tafel gaan zitten. Eind augustus 2004 is Lieveke dan hier bij ons in Melkwezer ingetrokken en tot nu toe hebben we echt niet moeten trekken om haar hier te houden...

Het syndroom van Williams-Beuren werd al heel vroeg bij Lieveke vastgesteld. Ze kon pas lopen toen ze zes was, en

al eerder manifesteerden zich motorische problemen en een serieuze verstandelijke beperking. Maar dit belette niet dat mijn zus altijd op een heel natuurlijke wijze is opgenomen geweest in ons ouderlijk gezin. Héél goed geïntegreerd, zouden ze nu zeggen. Daar maakte mijn papa een erezaak van en mijn mama zou haar altijd bij ons huishouden betrekken. De broers en zussen vertrokken gaandeweg en Lieveke bleef thuis wonen. In 1984 stierf papa dan, veel te vroeg. En ons Lieve zou nog 20 jaar heel gelukkig bij ons mama blijven wonen.

Toen ook ons mama dan in 2004 overleed, was het voor

ons allemaal logisch dat iemand voor onze zus zou zorgen. En omdat Lieveke al zo vaak bij mij was, hebben wij met ons gezin de beslissing genomen om haar thuis op te nemen. Zeker in die eerste fase was er veel te veranderen en veel te doen. Van Oikonde hebben we echter veel hulp gehad. Nu nog. We worden altijd door dezelfde begeleidster bijgestaan. Dat scheidt een band. En met Hella zijn we - hoe zeg je dat? - echt met ons gat in de boter gevallen. Ze geeft ons raad over administratieve zaken zoals dossiers voor het Vlaams Agentschap, elektriciteitspapieren, dossiers door aanpassingen aan het huis, ... Maar ze vindt het ook geen moeite om bij voorbeeld met ons voor een babbel met de andere familieleden naar Brugge te trekken. 't Is belangrijk, dat gevoel dat ge echt op iemand kunt rekenen. Ze heeft gesprekken met mij, maar ook met Dirk en de kinderen als dat goed is. Af en toe babbelt ze ook alleen met Lieveke. Ze is een aanspreekpunt, maar ook een beetje een gids in het klu-

wen van voorzieningen en diensten. Door haar zoekwerk Lieveke nu een halve dag per week met veel plezier in een kindercrèche.

Maar het was aanpassen natuurlijk... Er komen een boel zaken op je af waarmee je van de ene dag op de andere moet gaan rekening houden. Impulsieve dingen doen, zoals alles laten vallen en op weekend vertrekken, zijn totaal uitgesloten. Lieveke heeft haar structuren en vaste gewoonten nodig en daar moeten we rekening mee houden. Mijn man vreesde aanvankelijk dat deze - noodzakelijke - aanpak teveel in ons gewone doen zou snijden. We hebben allemaal een beetje moeten zoeken, een beetje water in onze wijn moeten doen, dat is logisch. Maar eigenlijk vindt iedereen hier haar verblijf nu van-zelfsprekend. Sinds kort is bij mijn zus ook diabetes vastgesteld. Ze moet vier keer per dag insuline spuiten en ook dat vraagt extra aandacht en organisatie. De grote aanpassing voor mij is dat ik eigenlijk continu voor

twee mensen moet denken. En dan heb ik het niet enkel over de zorg en de zorgen van elke dag, maar - positiever - over de kwaliteit van haar leven. Dat mijn zus een vol-waardige plaats krijgt in ons gezin, in onze familie, bij onze vrienden, in de ruimere maatschappij. En dat is soms knokken hoor. Maar het doet dan ook het meeste deugd, als je haar leven wat kunt 'opentrekken'.

Ik neem haar bij voorbeeld altijd mee naar de supermarkt. Ik hou haar dan wel in het oog, maar ze moet niet altijd naast mij lopen. En dan is het plezant om het personeel te bekijken. Ik zie sommigen dan met hun ogen draaien, als ze Lieveke bezig zien. Totdat ik dan naast haar kom staan. Dan verandert die mimiek en raken ze bijna geïnteresseerd in wat Lieveke doet of vraagt.

Je moet voor haar opkomen, alle slogans over inclusie ten

spijt. In de parfumwinkel krijgt ze nu ook staaltjes mee. In het begin was dat niet zo. Maar ik stond daar op. Ik wilde voor haar dezelfde behandeling! Mensen staan er zo weinig bij stil dat mensen met een beperking ook dezelfde behoeften hebben. Wat een geluk dat ik mondig ben, denk ik soms. En wat een geluk dat Oikonde mij hierin aanmoedigt en steunt.

Waarom ik het doe, waarom ik het blijf doen, waarom het me - ja, natuurlijk - gelukkig maakt?

Het is zeker uit diepe loyaliteit en verbondenheid met mijn ouders en met mijn zus, dat we dit allemaal doen.

“Ze heeft een zuiverheid die niemand van ons nog troebelloos bezit.”

Liefde gekregen en liefde teruggeven, doorgeven zeker? Maar al bij al is Lieveke ook de mooiste en de schattigste erfenis die ik ooit had kunnen krijgen. Een levende erfenis van ouders die ik heel graag zag. Ze maakt mijn verwerkingsproces rond hun verlies ook

draaglijker. Maar ze geeft ook zoveel terug zonder dat wij het vragen. Ik heb gewoon enorm veel aan haar. Ze is altijd zo vrolijk en goedgezind. Ze is totaal niet consumptie-gericht. Ze heeft een zuiverheid die niemand van ons nog *troebel*-loos bezit. Ze is als een kind dat nog niet verwend is. Ze is immuun voor schone schijn, voor prestaties of prestige. Een prul in onze ogen kan haar gelukkig maken. Zij heeft al dikwijls mijn ogen geopend! Het enige waar ze nood aan heeft is vriendschap. En dat geeft ze dan nog volop terug!

Zonder liefde kan je zo'n opvang niet doen. Dat klopt. Je moet er nu eenmaal veel tijd en energie in steken. Maar wat krijg je er niet voor terug? Hoeveel mensen betalen massa's geld aan dokters, aan psychologen, aan bachbloesems, aan wonderpillen, aan spirituele goeroes of cursussen, op zoek naar welzijn, zingeving, geluk? Terwijl het vaak zo voor de hand ligt... dat we het niet meer kunnen zien! Wat is er zinvoller dan te zorgen voor de zwakkeren in de samenleving? Wat maakt meer gelukkig dan wederkerige inzet en vriendschap?

Hilde Crabbé

58 jaar

huisvrouw

pleeggezin sinds 2004

Dit verhaal verscheen eerder in ON 03/2006

“Ons tempo zakt dan en ons ‘goed gevoel’ stijgt”

Jaren geleden zaten Tom en ik op een avond samen om te praten over vrijwilligerswerk. We vonden het belangrijk om in ons drukke bestaan toch tijd te maken voor 'anderen', anderen dan onze familie en vrienden. Vermits ik vroeger als begeleidster in Oikonde gewerkt had en de meerwaarde van dit vrijwilligerswerk van dichtbij had ervaren, zagen we direct iets in de formule van logeerszorg.

Af en toe iemand bij ons te gast hebben leek ons ideaal te combineren met ons jonge gezin en zeker ook een *voorbeeldige* formule voor onze kinderen. Een klein beetje 'voorleven' misschien en je kinderen zo laten ervaren dat je 'uit vrije wil' heel wat kunt betekenen voor anderen. Een beetje proberen over te brengen dat zorgzaamheid ook best leuk kan zijn en dat je er zo

veel voor kunt terugkrijgen... Je kinderen *zin* doen krijgen in de andere, ook als die misschien heel anders is. Leren uit verschillen en niet bang zijn van verschil: het lijken ons belangrijke taken in de opvoeding en de formule van logeerszorg leek daar handvatten toe te bieden.

Zo kwam Claude in ons leven. In het begin kwam hij voor een heel weekend. Door gezinsuitbreiding en de ervaring dat een heel weekend onze aandacht verdelen tussen de jonge kinderen en de logé niet zo makkelijk was, beslisten we het logeren anders in te vullen. We verdubbelden de momenten, maar maakten ze korter. Nu komt Claude één dag om de twee maanden. Ondertussen heeft hij onze kinderen zien opgroeien en voelt hij zich voor hen verantwoordelijk.

Hij gaat mee naar verjaardagsfeesten van neven of nichten en bij ons maakt hij familie-

feesten mee. Soms komt hij gewoon een dag met ons meeleven. Soms is er een speciale agenda, omdat Claude komt. Het loopt eigenlijk vanzelf. De ene keer gaan we op restaurant, omdat Claude dat leuk vindt. De andere keer helpt hij

gewoon mee koken. Verleden jaar hielp hij appels plukken en appelmoes maken. De week nadien tracteerde hij

zijn vriendinnetje op pensen met compote! Het zijn de kleine dingen des levens die het hem doen.

De meerwaarde van logeerszorg te zijn? Je goed voelen als je aan iemand met minder mogelijkheden een klein beetje extra geluk kunt aanreiken... En zien dat het ook jouw kinderen *goed* doet... En dat het aanstekelijk werkt op je familie en je omgeving... En dat je in je gehaast bestaan toch merkt dat er tijd 'over' is, als je voor iets tijd wil maken...

“Leren uit verschillen en niet bang zijn van verschil: het lijken ons belangrijke zaken in de opvoeding.”

Sinds ons gezin logeergezin is, leerden we dat je ook van gewone, dagelijkse activiteiten kunt genieten. De dag dat Claude komt, 'hebben' we meer tijd. Ons tempo zakt en ons *goed gevoel* stijgt. Daar zijn we gelukkig om en dankbaar voor.

Claude leert ons onthaasten en zoveel meer. Een tafelmoment

duurt dan stukken langer: tijd om plezant te babbelen. Het gras afrijden is plots geen *moeten*, maar een leuke bezigheid samen. Correctie: Claude doet niets liever dan gras afrijden, en wie zijn wij om hem dat pleziertje niet te gunnen? Neen, natuurlijk leggen wij hem dat niet op, maar het groeit zo en het is goed zo. En dus zeggen wij: houden zo!

Ilse Vercauteren en Tom de Pauw

40 jaar

Tom is in augustus 2009 overleden

Maatschappelijk werkster

logeergezin van 2003 tot 2009

Dit verhaal verscheen eerder in ON 03/2008

Samen op kraambezoek

Vijf eigen kinderen en een pleegkind heeft ze. En toch stelde Annemie zich enkele jaren geleden bij Oikonde kandidaat als *logeergezin*, om af en toe een kindje met een handicap bij haar thuis op te vangen. Toen we niet direct een aanbod hadden, vroeg Vera haar of ze geen zin had om *bezoekster* te worden voor een gehandicapte vrouw, die in haar buurt woonde. Annemie zei niet direct nee. Maar ze is niet echt een *tet-terrien*. Eerder

iemand, die zich al doende wil inzetten voor anderen. Al zal ze misschien zelfs de eerste zijn om dat engagement te minimaliseren...

Angèle dan. Ze *gaat* stilaan naar de zeventig, maar stappen zit er al lang niet meer in... Angèle is rolstoelpatiënte.

Klinkt al niet opbeurend en als je van nature uit een babbel bent, valt het echt niet mee om als fysiek gehandicapte alleen in het leven te staan. Haar wereld proberen open te trekken was de evidente opdracht voor Oikonde. Dat lukte best aardig. En dan kwam daar nog het *spoor* van Annemie bij. Maar hoe link je in Gods naam een doener aan een prater? Ze

hebben er niet veel woorden aan vuil gemaakt, die twee.

“Maar hoe link je in Gods naam een doener aan een prater?”

’t Was direct geklonken.

Als je op donderdagmiddag zo rond half één op de markt van Aarschot tussen de kraampjes in de richting van de parking loopt, heb je veel kans om hen tegen te komen. Angèle, die verscholen tussen haar pakken en haar dozen en haar *sjakosj* en haar *kabas* alles

Maar op dat moment hebben ze al uren plezier gehad. “Och ja, da’s een goed gedacht”, had Angèle bij de eerste kennismaking direct tegen Annemie gezegd. “Naar de markt gaan, daar heb ik even veel deugd van als van een ganse week op congé te gaan!” En ’t klopt nog ook. Annemie paste direct haar toer op de markt aan. Eieren en groenten en een kip en wat fruit en wat charcuterie: het werd allemaal nog gekocht. Maar vanaf toen slalomde ze met Angèle ook langs al die kledingkraampjes. En jeuken, dat de handen van Angèle dan doen!!!

En van al dat kijken en kopen

krijg je natuurlijk dorst. En dus wordt er altijd geparkeerd op een terrasje of in een tearoom. Een koffiepauze zit mee in het standaardpakket. En dikwijls vallen ze dan nog op goei compagnie, zoals de schoonouders van de beste vriendin van Annemie. En Angèle dan maar kijken en luisteren en lachen en babbelen en genieten. En Annemie, die na haar duwwerk in haar *afspanning* tot rust komt en ziet dat het goed is... Tot ze weer vertrekken.

Annemie en Angèle: ’t klikt wonderwel tussen de doener en de prater met meer dan twintig jaar verschil. Sterker nog: ’t loopt op wieltjes.

Annemie Bossens

48 jaar

huisvrouw

bezoekster van 2004 tot 2009

Dit verhaal verscheen eerder in ON 02/2005

2008: het jaar van Kasper

Leen en Maarten wonen nu al bijna vijf jaar in 'de Schapenstraat'. Zij betrekken daar een appartement en ondersteunen Marc, Jan en Walter, die in hetzelfde huis op een studio wonen. Op 6 maart 2008 werd Kasper geboren. Een eerste kind, een omwenteling in het leven van de jonge ouders. Maar het kind veranderde zo waar ook het ganse huis.

Met een mengeling van onzekerheid en afstandelijkheid, maar ook van benieuwdheid en verwondering keken de drie heren naar het kind dat er nog niet was. Ieder had er ongetwijfeld zijn gedacht over, maar de idee dat zo'n baby meer last dan lust zou kunnen meebrengen zal zeker zijn opgekomen. Daarbij komt dat 2008 voor alle drie ook niet het gemakkelijkste jaar uit hun leven was, met praktische of meer persoonlijke beslommeringen.

Maar Leen herinnert zich nog

levendig en met nog altijd een brede glimlach het bezoek van de 'drie koningen' aan de kraamkliniek. Het eerste contact met Kasper was duidelijk onwennig en aftastend, maar het zou niet lang duren of die kleine had hen alle drie 'ingepakt'. Het is een baby die altijd lacht, zeker als iemand naar hem kijkt of met hem bezig is. En dat werkt blijkbaar verschrikkelijk aanstekelijk. En dus kunt ge nu Walter in zijn rolstoel zien zitten met naast hem een gepamperde Kasper, die het uitkraait van plezier als hij weer eens met de knopkes van de *game boy* mag spelen.

Of neem nu Jan, die op zijn kamer in een stapelbed slaapt, juist onder de speelhoek van Kasper. Maarten hierover: "Kasper is niet alleen een blij kind, maar hij wordt ook al-

maar actiever natuurlijk. Om half zeven is hij al volop in form. Hij dabbert dan rond en smijt al eens met een stuk speelgoed, terwijl Jan daar onder onze planché ligt te slapen. En weet ge wat Jan mij verleden week zei?

“Met een mengeling van onzekerheid en afstandelijkheid en benieuwheid en verwondering keken de drie heren naar het kind dat er nog niet was”

“Wat wilt ge? Klein mannen die moeten spelen en dat maakt nu eenmaal lawaai hé. Daar kunt ge toch niet kwaad voor zijn?!”

Leen: “Het is ongelooflijk hoeveel ze Kasper *gun-*

nen. Ze hebben zelf meer dan voldoende tegenslag gehad in hun leven, en toch gunnen ze Kasper al zijn geluk en delen ze in dat geluk. Zij proberen Kasper blij te maken en hij maakt hen blij. Zonder Kasper zou het voor iedereen hier dit jaar een beetje een moeilijker jaar zijn geweest, weet ik zeker.”

Kasper als bliksemafleider, als ijsbreker, als deuropener. Leen nog: “Kasper kan een spannende situatie soms ontmijnen door één simpele glimlach. Hij maakt het gewoon huiselijker hier, voor iedereen eigenlijk. De mannen hebben graag dat we met Kasper eens bij hen binnenspringen, en dat gaat voor ons dan ook veel gemakkelijker. Wij zijn dan plots *bezoekers* voor hen.”

Binnen enige tijd gaan Leen en Maarten verhuizen. Ze verschieten er nog zelf van: “Vijf mooie jaren zijn zo voorbij gevlogen.” Maar het appartement wordt te klein voor hen, en ze duiken een nieuwe levensfase in. Hoewel Walter een tijd geleden nog een voorzichtige poging deed: “Ik zou er niks mee inzitten, als hier nog een tweede kindje zou bijkomen...”

Leen Laevens en Maarten Van Elsen

30 jaar

31 jaar

proces manager project ingenieur

vrijwilligers in huis voor lang verblijf van 2004 tot 2010

Dit verhaal verscheen eerder in ON 01/2009

Mijn leven als ‘steunmaat’

Vijfentwintig jaar was Sven, toen ik hem leerde kennen.

Bijna gans zijn leven had hij in een kleine instelling van de Bijzondere Jeugdzorg gewoond. Op een bepaald moment zochten de home-ouders voor hem een nieuwe opvangvorm, die aangepast was aan zijn licht mentale handicap. Via de tussenkomst van Oikonde kwamen ze bij onze woongemeenschap De Kering aankloppen. Wij hebben de jongeman de kans gegeven om het wonen bij ons even te proeven. Dat leek een voltreffer. Sinds die eerste dag werd ik zijn persoonlijke *steunmaat*. De context om hem via onze woongemeenschap wegwijs te maken in het leven was er hoe dan ook. Want we hadden al de keuze gemaakt om een familiale opvang te realiseren.

Mentaal was ik er op voorbereid dat te doen, en of het nu ging over iemand met een mentale handicap of iemand anders, dat maakte niet zoveel uit. Het ging erom een woonplaats aan te bieden waarbinnen mensen een ommekeer naar gelukkig leven en samenleven konden maken. Dat was de motivatie en dat blijft ze ook.

**“Ik doe vooral veel
gewoon”**

Wat ik doe voor en met hem? Ik doe vooral veel gewoon. Dat wil zeggen dat ik niet bovenop mensen wil gaan zitten. Af en toe een grens trekken is nodig. En toelichten waarom die grens er is, is nog belangrijker. Concreet heb ik weinig momenten dat het overdreven veel vraagt. Ja, het is waar: ik hou het financieel budget in het oog, ik let op algemene levensomstandigheden, ik

vraag naar arbeidsvreugde, naar interesse voor vrijetijdsactiviteiten, naar zin om samen eens iets te doen, naar inzet in onze woongemeenschap. Maar ik ben ook zeer blij als onze huisgenoot zelf veel sociale initiatieven neemt en zijn levenskring alsmaar uitbreidt. Ik ben blij als we tot uitwisseling komen over de dingen - de mooie en harde - van het leven.

En dus kan ik me vandaag niets bedenken dat veel minwaarde geeft. Er zijn lastige momenten en er zijn natuurlijk ook conflictmomenten. Maar

de meerwaarde is groot en zit vooral in de 'eenheid in verscheidenheid'. Mijn beeldvorming over mensen met een handicap was ooit heel negatief ingekleurd. Eén van mijn vroegere leerkrachten draagt daarin een belangrijke verantwoordelijkheid. Maar ik heb dat kunnen bijstellen. En nu ook kunnen omzetten in een gewoon samenleven met gedeelde vreugdes en verdriet. Wellicht is dat de grootste meerwaarde en wellicht is dat de grootste zin van dit samenstaan. Dat we in gedeelde zorg met mekaar omgaan. Zoals deze ochtend dat kleine briefje ook vertelde: Didier, sterkte met je zieke vader!

Didier Vanderslycke

50 jaar

maatschappelijk werker - priester

pleeggezin van 1995 tot 2010

Dit verhaal verscheen eerder in ON 03/2008

Over Raoul en de warme bakker

Raoul-met-de-korte-broek is een licht mentaal gehandicapte man van 48, die al enkele jaren in een huis voor lang verblijf van Oikonde woont. Een echte knuffel is het, door zijn spontane, lieve, naïeve reacties soms. Jean en Mieke zijn 'patissiers op rust' en wonen naast Raoul. Twee jaar geleden hingen ze voor hun raam een papier met daarop: GRATIS DWERGKONIJN TE BEKOMEN.

Het was Lies, de inwonende vrijwilligster van het huis, die bij de burens was komen aanbellen. Of een gast van hen, Raoul, dat konijntje zou mogen hebben. Konijntje verhuisde dus van de 174 naar de 172 en ook Jean en Mieke kregen er dus snel een nieuwe knuffel bij. Want kort daarna nodigde Raoul hen ook uit op zijn verjaardagsfuif en werden de eerste plannen gesmeed om mekaars *konijnsitter* te zijn tijdens verlofperiodes. En sindsdien belt Raoul zo'n twee, drie keren per week aan hun voordeur aan. Al eens met een vraag, meestal omdat hij gewoon *goesting* heeft om eens binnen te springen. En

de ene keer past het voor Jean en Mieke en de andere keer niet. En dan zeggen ze dat gewoon. En ofwel komt Raoul dan binnen ofwel zegt hij "ok" en gaat lachend-wuivend terug naar de 172. Een Oikonde-reporter was getipt over Raoul en die warme bakker en liet zichzelf bij Jean en Mieke uitnodigen. Officieel ging het over 'vrijwilligers', over de kracht van *de kleine goedheid*. En daar horen bij Jean en Mieke dampende koffie en *pateekes* bij. *In de kleine zoetheid*, zeg maar.

Wat ze zo al doen als Raoul binnenvalt? "Och, niet veel speciaals", zegt Jean. "Een tas

koffie schenken doen we altijd. En hij kijkt dan wat mee tv. En wat zwanzen natuurlijk! Ik heb hem gezegd dat de wetten verstrengd zijn en dat ze hem gaan oppakken voor zedenschennis, met zijn blote benen.” Raoul kijkt eens op van achter zijn tas koffie, vindt geen woorden om terug te zeggen, schudt zo eens lachend met zijn kop en valt zijn *pateeke* verder aan, keurig met zijn vork.

“Soms kan hij letteren, soms zien we dat er iets scheelt en dan moeten we hem al eens uit zijn kot lokken.” Mieke: “Zoals over ‘t laatst toen hij er wat depressief bijliep. Hij zei dat hij zich van kant wou maken. En dan ging het over prullen. ‘k Ben al vergeten waarover. Weet gij het nog Raoul? Afijn, hij had het uitgesproken, we hebben dat opgelost en ‘t was van zijn lever.” Raoul dan: “Ja, maar gijle hebt kinderen en toffe familie, maar

ik zie geen familie, afijn, ze moeten niet meer komen, ik kan ze niet meer zien of rieken.” Mieke dan direct: “Raoul, dat moogt ge niet zeggen. Familie, da’s belangrijk en misschien hebben die mensen wel allemaal hun redenen dat ze u niet meer zien. Misschien weten sommigen u niet wonen of hebben ze zelf problemen. Misschien moet gij wel eens een kaartje schrijven.”

“Awel ja, ik zal schrijven: ‘Liefste zus, zoudt gij mij graag eens terug zien?’”

En nog geen minuut later zegt Raoul parmantig dat hij eigenlijk heel graag nog eens

met zijn zus zou contact hebben en is Mieke al aan het suggereren. “Spreek er eens over met Hella en ga eens een mooi kaartje kopen en ik wil u helpen, maar gij moet dat schrijven, want ge hebt nu pas leren lezen en schrijven en ge kunt dat goe, want we zaten hier een paar dagen geleden buiten in onze hof en ik hoorde u lezen en ik heb nog tegen Jean gezegd: amaai, Raoul

heeft nogal bijgeleerd en ik heb nog iets over de muur geroepen. Weet ge dat nog?” En Raoul, die nog diep aan het nadenken was, dan: “Awel ja, zo iets als: *liefste zus, zoudt gij mij graag eens terug zien?*”

En zo gaat die babbel verder, bol van *kleine goedheid*, waar ik de noterende getuige van mag zijn. Tot we opnieuw bij de dwergkonijnen uitkomen, want Jean heeft via Colruyt een “verplaatsbaar konijnenkot” gekocht voor in de tuin en hij gaat het samen met Raoul inspecteren. Ondertussen hoor ik van Mieke het familieverhaal van Jean. Dat ze thuis met tien waren en dat hij eigenlijk voor dierenarts had willen studeren, maar dan toch de patisserie van vader heeft overgenomen. En dat bakkers tegenwoordig meer verdienen dan patissiers.

Raoul en Jean komen terug binnen. Raoul is lichtelijk euforisch en duidelijk verkocht: hij wil ook zo’n konijnenkot voor in den hof. Jean zegt dat hij er

nog een voor zijn schoonzoorn moet bestellen en dat hij er dan even goed twee kan van maken. Maar dat Raoul het toch nog eens met Lies en Geert moet bekijken.

Ik zie Mieke naar haar glunderende konijnenfluisteraar kijken en ze begint te mediteren: “Soms zou ik willen dat ik hem nog wat kon veranderen.” Even schieten een paar tranen in haar ogen. Ik denk aan wat ze me enkele minuten tevoren toevertrouwd had, toen de mannen buiten waren. Dat haar vader gestorven was, toen zij vijftien was. En hoeveel liefde ze van haar moeder nadien gekregen had. “En dan kunt ge niet anders dan die doorgeven...”

Jean komt Mieke ter hulp. “Ik heb hem een tijd geleden cake leren bakken. En nu dat hij kan lezen, kan het zeker niet meer mislukken.” Raoul direct: “Ah ja, Jean, ge moet me eens een brood leren bakken. En dan krijgt ge van mij een fles wijn.

En dan trakteer ik eens op restaurant. Nasi goring. Mmm, lekker!”

Als ik in het deurgat sta, schiet Mieke plots iets te binnen. “Och ja, toen we verleden jaar op vakantie waren, heeft hij

mee onze trottoir gekuist.” En Jean direct: “En verleden maand – we wisten van niks – was hij onze auto aan het kuisen.”

En zeggen dat ze dan nog ‘ne Chinees’ tegoed hebben. Sommige mensen zijn voor het geluk geboren.

Briels Maria en Olemans Jan

70 jaar 75 jaar

beiden gepensioneerd

zorgzame burens van Raoul van 2000 tot 2007

Dit verhaal verscheen eerder in ON 02/2005

Het doorstromingshuis, een stuk van mijn leven

Leven voor Oikonde

Tijdens een vakantie-job werkte ik samen met een meisje dat als vrijwilligster in de Boogschutterstraat woonde.

“Oikonde, nog nooit van gehoord.”

In die drie weken tijd werd mijn interesse voor dit ongekende en een beetje bizarre leven gewekt. Iemand zo bezielde en vol vuur horen vertellen over hoe het er “bij ons thuis” aan toe ging, maakte me danig nieuwsgierig.

Het leven van ‘gasten’, ‘bezoekers’, ‘piekuurtjes’, kookbeurten, huisvergaderingen, ... Het liet me niet meer los. Dit huis was iets speciaals en de rol van ‘bezoeker’ leek mij geknipt om daar een beetje deel aan te kunnen nemen. (Met toch nog een beetje af-

stand, want ik wist immers niet zeker of dit wel iets voor mij zou zijn).

Na de eerste (zenuwachtige) bezoeken begreep ik stilaan wat er zo speciaal aan dit huis was. Van buitenaf gezien leefden hier zes jonge mensen samen in een gewoon huis in de rij, maar eens je de voordeur voorbij was beseftte je dat het meer dan gewoon maar dat was. In dit huis waar iedereen welkom was heerste er een merkwaardige verbondenheid en bezorgdheid. Een mengelmoes van verschillende smaken en gedachten ook, samengesmolten tot een ‘thuis’ waar iedereen anders was en iedereen toch zichzelf kon zijn.

Na een jaartje van wekelijks bezoeken kon ik de knoop voor mezelf doorhakken. **“Hier wil ik ook deel van uitmaken”**. Na een gesprek met Martine, de begeleidster, werd het licht

op groen gezet. Een nieuwe episode in mijn leven kon beginnen.

Leven in Oikonde

De eerste avond na mijn verhuis lag er een doek op het trapje naar het zolderluik.

Welkom bij de Oikondezen

In fleurige letters stond het erop geschilderd met een lief kaartje erbij. Dat was iets wat deugd deed; en die avond viel ik dan ook als een blok in slaap want ik was overtuigd dat ik een juiste beslissing genomen had.

Twee toffe jaren werden het in de Boogschutterstraat. Samen probeerden we er een thuis van te maken met een open deur naar de wereld toe. Een thuis waar iedereen zijn plaats zou kunnen vinden, en waar iedereen de ander een plaats zou geven.

Vele, vele uren hebben we met mekaar gepraat: bij een tas koffie, bij het ontbijt, op de trap, in de gang... Hoe zou je mekaar kunnen begrijpen zon-

der met mekaar te praten?

Maar er moest ook gekuist, gekookt, afgewassen worden, en iedereen had zijn deel in het geheel, iedereen was deel van een groter en zingevend geheel.

Gedurende die tijd in de Boogschutterstraat heb ik veel geleerd:

dat samenwonen niet altijd gemakkelijk is,

dat er wel eens woorden vallen als weer dezelfde de afwas moeten doen,

dat de huishoudelijke taken soms wel eens spanningen teweeg brengen. "En waarom moet ik altijd de vuilbak buiten zetten?" "Iedereen heeft zijn wettelijke kook- en kuisbeurt, waarom heb jij nooit tijd?"

We hebben veel gegeven en ook weer teruggekregen, water bij de wijn leren doen en het leven ook vanuit een ander

daglicht leren bekijken.

Maar bovenal groeide er – met vallen en opstaan - een enorme verbondenheid. Het was alsof je wist waar de anderen waren en of die zouden thuis komen om te eten. Je voelde aan als er met iemand iets scheelde... en anderen voelden als er mij iets op de maag lag. En als je soms machteloos was en niet echt kon helpen, dan kon een glimlach of een schouderklopje ook al zo veel doen.

Natuurlijk was niet alles rozengeur en maneschijn. Soms kon er onnozel discussie zijn over welk tv-programma we zouden bekijken. Soms werd er met de deuren gegooid. Soms was ik blij dat ik er even tussenuit kon muizen, wat stoom kon afblazen.

Dit rijhuis was duidelijk anders dan de andere, maar tegelijkertijd ook weer heel gewoon. Op zondag morgen haalde de

eerste die wakker was koeken en pistoletjes bij de bakker, en voor de vuilzakken gold hetzelfde 'reglement'...

Twee jaar waren we inwonend vrijwilliger. In augustus zat onze tijd er op en zouden we dit nest verlaten en een eigen stekje gaan bouwen. Na een afscheidsfeestje, waar naast de drank ook de traantjes rijkelijk stroomden, werden onze spullen weer door het kelderluik gesleept en de auto ingeladen.

**Het was een 'thuis'
waar iedereen anders
was en iedereen toch
zichzelf kon zijn.**

Leven na Oikonde

Al vlug beseften we dat je niet ophoudt een *Oikondees* te zijn door je spullen te verhuizen en vijftien kilometer verder te gaan wonen. Op relationeel vlak veranderde het voor ons niet veel dat we in Oikonde niet meer als vrijwilliger geboekt stonden. De band die er gegroeid was, hield niet op te

bestaan. Hij nam enkel andere vormen aan.

Als we nu rondkijken naar al de mensen waar we mee samen gewoond hebben, dan zien we tussen hen allemaal nog diezelfde sterke band. Natuurlijk vult ieder die concreet op een andere manier in, volgens eigen (soms beperkte) beschikbare tijd en mogelijkheden. Maar die band blijft toch steeds voelbaar aanwezig.

De zorg om elkaar wordt nog verder gedragen; de verbondenheid blijft bestaan.

Dat zie ik doordat mensen mekaar blijven opzoeken, contact blijven behouden en op mekaar blijven rekenen als het eens minder goed gaat.

Een telefoontje om te laten weten hoe het loopt is een bijna wekelijks gewoonte geworden.

Samen gewoon gaan wandelen, computerspelletjes spelen, een stripverhaal lezen of naar de markt gaan, het kan *vanalles* zijn.

Er worden nog samen activiteiten georganiseerd.

Maar het hoeft zich niet te beperken tot de *Oikondezen*. Stilaan heeft er zich een grotere vriendenkring ontwikkeld tussen mensen die zich verwant en verbonden voelen. Geregeld worden er wandelingen georganiseerd, en als je zin hebt ga je mee, zonder verplichting. Een beetje bijpraten dan, of gewoon stil naast mekaar lopen.

Een teken toch dat Oikonde ook *nadien* nog verder leeft.

Dit samen blijven optrekken gebeurt ongetwijfeld ook in andere situaties. De groep *Oikondezen*, mensen die zich blijven inzetten en op een of andere manier zorg blijven dragen voor een medemens, is ongetwijfeld veel groter dan de groep vrijwilligers die genoemd staat in de boeken van Oikonde.

In veel gevallen is er niet echt een leven *na* Oikonde. Eens *Oikondees*, blij je dikwijls *Oikondees*...

Krista Buyst

43 jaar

bediende

eerst bezoeker, daarna inwonend vrijwilligster in een doorstromingshuis van 1991 tot 1994 / lid van raad van bestuur van 1996 tot 2003

Over nonkel Valère en zijn spuitgeweer

Mijn schoonbroer rijdt al jaren in de koers. Geen hoogvlieger, maar zo is het verhaal van het Spaanse avontuur van onze nonkel Valère wel begonnen: met een liefhebberskoers in Tielt-Winge.

Nonkel Valère kan anders ook wel rondjes malen... in zijne rolstoel. Altijd vindt hij wel iets om over te klagen of te zagen. Hij kan echt de putten uit de grond kozen, zeggen ze hier. En toch is 't altijd ne brave, ne lieve, ne goeie vent gebleven.

Tachtig is hij ondertussen. Nonkel Valère is fysiek gehandicapt. Hij is de broer van mijn grootmoeder en heeft altijd bij haar gewoond. Ik heb hem ook altijd gekend. Eigenlijk heeft hij mij voor een stuk mee groot gebracht. Toen ik met vallen en opstaan leerde rechtop staan, was hij ook al

moeilijk te been, maar zeker als we 'op verplaatsing' gaan, zit hij nu in zijn rolstoel. En *vast zitten* heeft hem blijkbaar niet vrolijker gemaakt.

't Was Gerrit, mijn man die op een dag met het idee afkwam: "En als we nonkel Valère nu eens meenamen naar de koers?" We zetten nonkel een koerspetteke op, we duwden zijn rolstoel in de auto en we waren weg...

En of het lawaai en de drukte van het geloop en van de volg-wagens en van de loeiende luidsprekers en van het voorbijstormend jong koersgeweld hem deugd hebben gedaan??? Ge moest hem zien roepen en lachen en zwaaien met zijn vlagske... We hadden er zelf zoveel deugd aan dat we naar de koers zouden gaan, alleen al om onze nonkel in actie te zien...

Een daguitstap naar de Ardennen luidde de volgende fase in. De Walen in met nonkel Valère, zijn rolstoel en ons twee kinderen, Michaël en Larissa. Mijn man had blijkbaar de smaak van nonkel goed te pakken, want op een dag vroeg hij mij: “En als we nonkel nu eens vroegen of hij volgend jaar zou meewillen naar Spanje?”

Nonkel zijn eerste reactie was: “Zijde gijle nu helemaal zot geworden?” Zijn tweede reactie was dat hij zijn valies maakte en in de gang al liet klaar zetten, zés maanden voor ons vertrek!

Rond Pasen vroeg hij zich nog efkens af of hij zo 13 uur in de auto wel zou aankunnen. En op 18 augustus 2006 vertrokken we om 21 uur stipt met ons gevijven en met alle rollend en vast materiaal richting Spanje. Het was 15 jaar geleden dat hij nog eens ergens anders overnacht had.

Middernacht, de lichtjes van Parijs. Nonkel deed niet de minste moeite om te slapen. Hij wou door de nacht doorkijken. Het was al een stuk in de voormiddag toen we in ons hotel in Playa d’Aro aankwamen en nu (pas) was het tijd voor nonkel om een dutje te doen.

Het hotel was prima. Ideaal ook voor mensen met een handicap. We gingen al eens de stad in (ik duwde dan de buggy en Gerrit duwde de rolstoel), maar gelukkig hielden de kinderen nog het meest van het zwembad. En

zeker ook voor nonkel Valère was dat zijn kleine paradijs. Zie hem daar zitten: nonkel, in zijn rolstoel onder een grote parasol, tronend als een Mexicaanse keizer tussen al dat beeldig vrouwvolk! Nonkel met zijn grote, veelkleurige sombrero met daaronder een grote zwarte zonnebril, met daarach-

Het was 15 jaar geleden dat hij nog eens ergens anders overnacht had.

ter een klein, wat ingevallen koppeke en daaronder nog een mager lijf en een korte broek en wat onbehouwen, tengere benen. Nonkel, die officieel op de kinderen moet letten, en dat ook wel doet. Nonkel, die die sombrero en zelfs die grote zonnebril eigenlijk niet nodig heeft, maar zo urenlang ongegeneerd kan gluren en genieten van het jonge en vooral vrouwelijke schoon, dat onophoudelijk voor zijn troon blijft paraderen.

En dan, de klap op de vuurpijl: zijn waterpistool. Uren kon hij zich - vanuit zijn wat teruggetrokken positie - amuseren met de kinderen, de jongeren, de jonge vrouwen, die binnen schotafstand passeerden, niet alleen te *bespieden* maar ook te *bespuiten*. Met iedere keer een hilarische lach van hem als hij raak had geschoten en een eerst kwade, dan meestal glimlachende terugblik van zijn verkoelde zwembadgenoten...

En iedere avond was er nog de grote finale: het onwaar-

schijnlijk grote eetbuffet! Het was alsof hij zijn troepen schouwde als ik hem in zijn rolstoel voorreed voor het slachveld. Normaal is hij een - zeg maar - *vieskeurige* man als het op eten aankomt, maar dit gastronomisch geweld sloeg hem meteen plat. Hij wist niet wat hij zag en hij pakte en herpakte en passeerde nog een derde keer. Die ouwe snoeper kon er maar niet genoeg van krijgen. Alles goed, alles heerlijk, alles om ter lekkerst. Zijn geluk kon die dagen werkelijk niet op.

Het waren dagen vol *brood en spelen* en toen we terug thuis kwamen, vroegen verschillende mensen hem hoe het kwam dat hij er twintig jaar jonger uitzag...

En in feite straalden wij mee met hem. Voor mijn man en voor mij was het wel een best vermoeiende reis geweest, maar ook een héél leuke. Raar, maar zijn vrolijkheid, zijn interesses, zijn goed-

gezindheid...: het deed ons echt deugd om hem zo mee te maken.

Linda Mariën

36 jaar

werkt als zorgkundige in een psychiatrische kliniek

Dit verhaal verscheen eerder in ON 04/2006

Dat 2012 een jaar wordt waar HET GEHOOPTE
mag gebeuren en HET NIET-VERWACHTTE ver-
rassend meevalt!